

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Выпуск 19

Археалогія і гісторыя Гродзеншчыны

МІНСК

2010

НАЦЫЯНАЛЬНАЯ АКАДЭМІЯ НАВУК БЕЛАРУСІ
Інстытут гісторыі

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ
MATERIALS ON THE ARCHAEOLOGY OF BELARUS

Зборнік навуковых артыкулаў
Заснаваны ў 1957 годзе

Выпуск 19

Археалогія і гісторыя Гродзеншчыны

Archaeology and History of the Grodno Region

Мінск
«Беларуская навука»
2010

У выданні прадстаўлены вынікі навуковых даследаванняў археолагаў і гісторыкаў Беларусі і сумежных краін, звязаныя з вывучэннем старажытнай гісторыі Заходняй Беларусі. Выданне прымеркавана да дзвюх падзей у навуковым жыцці - канферэнцыі 2008 г. у Гродне і 80-гадовага юбілею даследчыка беларускага Панямоння Я. Г. Звяругі. Выданне разлічана на археолагаў, гісторыкаў, краязнаўцаў, музейных работнікаў, настаўнікаў і ўсіх тых, хто любіць старажытную гісторыю, цікавіцца матэрыяльнай і духоўнай культурай нашых далёкіх продкаў.

Рэдакцыйная калегія:

В. М. Ляўко, д-р гіст. навук (галоўны рэдактар); Э. М. Загарульскі, д-р гіст. навук, прафесар;
П. Ф. Лысенка, д-р гіст. навук, прафесар (намеснік галоўнага рэдактара);
А. Г. Калечыц, д-р гіст. навук, прафесар; В. Л. Лакіза, канд. гіст. навук;
І. А. Марзалюк, д-р гіст. навук; А. М. Мядзведзеў, канд. гіст. навук, дацэнт (адказны сакратар),
С. Я. Рассадзін, д-р гіст. навук, прафесар; В. І. Шадыра, канд. гіст. навук, дацэнт;
Г. В. Штыхаў, д-р гіст. навук, прафесар;
І. М. Язэпенка, канд. гіст. навук (намеснік адказнага сакратара)

Навуковы рэдактар

кандидат гістарычных навук А. М. Мядзведзеў

Рэцэнзенты:

доктар гістарычных навук С. А. Шваварчык,
кандыдат гістарычных навук В. Л. Лакіза

Выданне падрыхтавана ў рамках выканання Дзяржаўнай комплекснай праграмы навуковых даследаванняў на 2006-2010 гады «Гісторыя беларускай нацыі, дзяржаўнасці і культуры» («Гісторыя і культура») (кіраўнік - доктар гістарычных навук, прафесар А. А. Каваленя), раздзел 01 «Матэрыяльная культура насельніцтва тэрыторыі Беларусі ў першабытную і сярэднявечную эпохі (сістэматызацыя, класіфікацыя і інтэрпрэтацыя крыніц)» (кіраўнік - доктар гістарычных навук В. М. Ляўко).

На вокладцы змешчана выява знаходкі з Ваўкавыска

ЗМЕСТ

ПРАДМОВА	5
АРХЕАЛОГІЯ — ЯГО ЛЁС І ПРЫЗВАННЕ (да 80-годдзя з дня нараджэння і 45-годдзя навуковай дзейнасці Я. Г. Звяругі)	7
БІБЛІАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ПРАЦ Я.Г. ЗВЯРУГІ Складзены А.В. Пашык, А.У. Ільцюк	8
АРТЫКУЛЫ	
Левко О.Н. (Мінск) Изучение археологического наследия Беларуси в современных условиях	16
Тегако Л.И., Сорокина О.А. (Мінск) Актуальные проблемы палеоантропологии	19
Wawrzyniuk J. Słowiańskie kamienne ołtarze – stan badań, potrzeby badawcze	23
Штыхаў Г.В. (Мінск) Міндоўг: Галіцка-Валынскі летапіс пра яго жыццё і дзейнасць	37
Кібінь А.С. (Санкт-Пецербург) Ятвягі і скандынава-балтыйскія сувязі Верхняга Панямоння ў X–XI стагоддзях	40
Чарняўскі М.М. (Мінск) Краснасельскія крэмнездабываючыя шахты: праблемы кансервацыі і музефікацыі	42
Зуева А. (Мінск) Крамянёвыя прылады працы з шахтаў-майстэрняў Карпаўцы	48
Медведев А.М. (Мінск) Этнокультурная сітуацыя в бассейне Вилии во второй четверти I тыс. н.э. (к вопросу о происхождении культуры восточнолитовских курганов)	60
Зайкоўскі Э.М. (Мінск) Фенамен захавання «склавінскіх» (пражскіх) агульных рысаў у абраднасці і язычніцкіх вераваннях славянскіх плямёнаў	71
Кулаков В.И. (Москва) Балтия в IX в.: восточный плацдарм викингов	80
Кізюкевіч Н.А. (Гродна) Знаходкі сярэднявечных ювелірных інструментаў на помніках Беларускага Панямоння	92
Лупиненко Ю.М. (Гомель) Покрой пластинчатых доспехов на территории Руси в XII–XIII вв.	100
Тимофеенко А.Г. (Мінск) Анализ расположения могильников X–XIII вв. на территории Гомельского Поднепровья (региональный аспект)	110
Ходан В.И. (Мінск) К истории изучения курганных могильников Среднего Побужья и проблеме их этнической атрибуции	122
Ганецкая І.У. (Мінск) Да пытання аб вытоках гарадзенскай архітэктурнай школы XII ст.	125
Трусаў А.А. (Мінск) Беларуская грамадзянская манументальная архітэктурна XII ст.	133
Кушнярэвіч А.М. (Мінск) Вынікі археалагічнага вывучэння гатычнага храмабудаўніцтва заходніх рэгіёнаў Беларусі	137
Русаў П.А. (Мінск) Семантыка выяў кафлі позняга сярэднявечча Мірскага замка і Менска	142
Мароз М. (Мінск) Капыль у XVII–XVIII стст.: некаторыя пытанні тапаграфіі і горадабудаўніцтва	145
Andrzejewska A. (Łódź) Castle hill in Mielnik in the light of the latest archaeological excavations	149

Karwowska H. (Białystok), Andrzejewski A. (Łódź) Residence of the Sapieha family in Dubno. Historical and archaeological characteristics	152
Karwowska H. (Białystok), Andrzejewski A. (Lodz) Great brick house of residence of the Sapieha family in Dubno	156
МАТЭРЫЯЛЫ	
Кулькова М.А. (Санкт-Петербург), Разлуцкая А.А. (Минск) Некоторые технологические приемы изготовления и особенности состава керамики ранне-го–среднего неолита торфяниковой стоянки Войковичи I (Восточное Понеманье)	161
Matuszewska A. (Pułtusk) Neolityczne materiały ze stanowiska nr 1 w Janowie Pomorskim, gm. Elbląg, woj. warmińsko-mazurskie	167
Карчевска М., Карчевски М. (Белосток) Посудная керамика городища «Свента Гура» в Стащвинах, стоянка 1, на Мазурском Поозэрье (северо-западная Польша)	176
Медведев А.М. (Минск) Некоторые проблемы хронологии древностей железного века (по материалам культуры штрихованной керамики в I–V вв.н.э.)	187
Кошман В.І. (Мінск) Гарадзішча Свіслач: праблемы, перспектывы, вынікі даследавання помніка	202
Пачобут Н.А. (Гродна) Могільнік каля г. п. Вялікая Бераставіца паводле раскопак Ю. Ядкоўскага і падыходы да яго інтэрпрэтацыі ў музейнай экспазіцыі	206
Скрипченко Т.С. (Минск) Бусы Избищенского могильника	217
Тимофеенко А.Г. (Минск) История изучения Гомельского Поднепровья в XIX – первой половине XX века	222
Ганецкая І. (Мінск) Да пытання аб датаванні Сынковіцкай Міхайлаўскай царквы	226
Башкоў А.А., Емяльянчык В.А. Вынікі археалагічнага і антрапалагічнага вывучэння фамільнага склепу роду Ажэшкаў у в. Заказель Драгічынскага р-на Брэсцкай вобл.	234
ГІСТОРЫЯ АРХЕАЛОГІІ ЯК НАВУКІ, ВЫКАРЫСТАННЕ ВЕДАЎ І ПЕРСПЕКТЫВЫ РАЗВІЦЦА	
Мядзведзева В.У. (Мінск) Археалагічная навука Беларусі ў датах і лічбах	238
Мартыненко И.Э. (Гродно) Проблемы наступления уголовной и гражданско-правовой ответственности за причинение вреда памятнику археологии	244
Florek M., Szeliga M. (Łublin) Dziedzictwo archeologiczne a rozwój turystyki specjalistycznej i promocja małych ojczyzn. Przykład regionu sandomierskiego	252
Мядзведзева В.У. (Мінск) Археалагі – ураджэнцы Гродзеншчыны: даследаванні, дасягненні, перспектывы	260
Плавінскі М., Сідаровіч В. (Мінск) Жывая археалогія ў Браславе	268
Почобут Н.А. (Гродно) Археологические коллекции ГГИАМ 1922–1939 гг. и современная экспозиционно - выставочная деятельность	269

РЭЦЕНЗІІ

Отзыв на монографию Возного Игоря Петровича «Историко-культурный розвиток населення мэжыріччя верхняго Сірэту та сэрэдняго Дністра в X–XIV стст.»: В 2 ч. /Національна академія наук України. Ін-т археології. – Київ-Чэрнівці, 2009. – Ч. 1: Поселення; Ч. 2: Матэрыяльна, духавна культура та сацыяльна-історычны развіток. / **Левко О.Н.** 276

Навуковае выданне

МАТЭРЫЯЛЫ ПА АРХЕАЛОГІІ БЕЛАРУСІ

Зборнік навуковых артыкулаў

Выпуск 19

Археалогія і гісторыя Гродзеншчыны

Рэдактары *А. М. Масухранавы, В. А. Рахуба*

Мастацкі рэдактар *А. М. Гасавы*

Камп'ютарная вёрстка *А. М. Мядзеедзеў, А. У. Новік*

Падпісана да друку 28.07.2010. Фармат 60x84 ¹/₈. Папера афсетная № 1. Ум. друк. арк. 323.
Ул.-выд. арк. 30,0. Тыраж 168 экз. Заказ 359.

Выдавец і паліграфічнае выкананне:

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства «Выдавецкі дом «Беларуская навука».
ЛІ № 02330/0494405 ад 27.03.2009. Вул. Ф. Скарыны, 40, 220141, г. Мінск.